

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 2. 2023, sp. zn. 29 Cdo 1570/2022, ECLI:CZ:NS:2023:29.CDO.1570.2022.1

Číslo: 96/2023

Právní věta:

Jestliže odvolací soud na základě podaného odvolání zruší rozhodnutí o úpadku dlužníka spojené s prohlášením konkursu na majetek dlužníka a věc vrátí insolvenčnímu soudu k novému projednání a rozhodnutí poté, co již proběhlo přezkumné jednání, při kterém některá z osob nadaných popěrným právem popřela pravost, výši nebo pořadí přihlášené pohledávky, a jestliže insolvenční soud následně opět vydá rozhodnutí o úpadku dlužníka spojené s prohlášením konkursu na majetek dlužníka (§ 148 odst. 1 insolvenčního zákona), nejsou pro další chod insolvenčního řízení využitelné výsledky přezkoumání přihlášených pohledávek provedeného při přezkumném jednání, jež se konalo na základě zrušeného rozhodnutí o úpadku dlužníka; účinky popěrných úkonů učiněných při takovém přezkumném jednání pomíjejí účinností usnesení, jímž odvolací soud zruší rozhodnutí o úpadku dlužníka. To platí i tehdy, jde-li o popěrný úkon dlužníka ve smyslu ustanovení § 192 odst. 3 insolvenčního zákona.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 27.02.2023

Spisová značka: 29 Cdo 1570/2022

Číslo rozhodnutí: 96

Číslo sešitu: 10

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Exekuční titul, Insolvenční řízení, Popření pohledávky, Rovnost účastníků, Zastavení exekuce

Předpisy: § 110 odst. 1 IZ

§ 148 odst. 1 IZ

§ 18 o. s. ř.

§ 189 IZ

§ 190 IZ

§ 192 IZ

§ 268 o. s. ř.

§ 312 IZ

§ 5 IZ

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud zamítl dovolání povinného proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 8. 2. 2021,

I. Dosavadní průběh řízení

1. Usnesením ze dne 4. 6. 2020, č. j. 26 EXE 1619/2019-51, Městský soud v Brně (dále jen „exekuční soud“) zamítl návrh povinného (A. H.) ze dne 22. 10. 2019 na zastavení exekuce [vedené ve prospěch oprávněného – České spořitelny, a. s. (dále jen „banka“)].

2. Exekuční soud – vycházejí z ustanovení § 52 odst. 1 a § 55 odst. 1 zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekučního řádu), a o změně dalších zákonů, a z ustanovení § 268 odst. 1 písm. a/ a písm. g/ zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“) – dospěl k následujícím závěrům:

3. Povinný se domáhal zastavení exekuce pro nezpůsobilost exekučního titulu [jímž je výpis ze seznamu přihlášených pohledávek v insolvenčním řízení vedeném u Krajského soudu v Brně (dále též jen „insolvenční soud“) pod označenou spisovou značkou]. Pro část exekučně vymáhané pohledávky (722.858,41 Kč) bylo exekuční řízení již dříve zastaveno. K vymožení však zbývají i směnečné pohledávky oprávněného (vzešlé ze dvou směnek vlastních vystavených 10. 8. 2007 a 7. 2. 2008) v celkové výši 1.538.140,34 Kč.

4. Odkaz povinného na „rozhodnutí“ Nejvyššího soudu ze dne 24. 10. 2005, sp. zn. [20 Cdo 235/2005](#) [jde o usnesení, které je (stejně jako další rozhodnutí Nejvyššího soudu zmíněná níže) dostupné na webových stránkách Nejvyššího soudu], nemá exekuční soud za přílehlavý, poukazuje především na to, že vykládalo jiný předpis [ustanovení § 45 odst. 2 zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání (dále též jen „ZKV“)]. Ve věci povinného jde o výklad ustanovení § 312 odst. 4 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona). Exekuce je tedy vedena na základě řádného exekučního titulu a důvod pro zastavení exekuce není dán.

5. K odvolání povinného Krajský soud v Brně (dále též jen „odvolací soud“) usnesením ze dne 8. 2. 2021, č. j. 20 Co 268/2020-106, potvrdil usnesení exekučního soudu.

6. Odvolací soud – vycházejí z ustanovení § 40 odst. 1 písm. f/ exekučního řádu, z ustanovení § 268 odst. 1 písm. h/ o. s. ř. a z ustanovení § 197, § 201 a § 312 insolvenčního zákona – dospěl po přezkoumání napadeného rozhodnutí k následujícím závěrům:

7. Seznam přihlášek je způsobilým exekučním titulem tehdy, byla-li vykonávaná pohledávka pohledávkou v konkursu zjištěna (§ 201 insolvenčního zákona), nepopřel-li ji dlužník co do pravosti nebo výše a došlo-li ke zrušení konkursu; možnost vést exekuci na jmění dlužníka již není vázána na existenci pravomocného rozvrhového usnesení.

8. Dlužník popřel vymáhané pohledávky pouze při přezkumném jednání, jež se konalo 23. 1. 2013; to ovšem proběhlo na základě (nepravomocného) rozhodnutí o úpadku následně zrušeného v odvolacím řízení.

9. Jelikož usnesení o úpadku spojené s prohlášením konkursu na majetek dlužníka nabylo právní moci až 12. 2. 2014, přezkumné jednání muselo poté proběhnout znovu; dosud provedené přezkumné jednání (a z něj vyplývající upravený seznam přihlášených pohledávek) nemá žádné právní účinky. Řádně předvolaný dlužník (povinný) nepopřel (co do pravosti nebo výše) přihlášené pohledávky oprávněného při přezkumném jednání, jež se konalo 23. 4. 2014 (a neučinil tak ani insolvenční správce nebo přihlášení věřitelé); přihlášené pohledávky byly prohlášeny za zjištěné a seznam přihlášených pohledávek je dle ustanovení § 312 odst. 4 insolvenčního zákona řádným exekučním titulem.

10. K povaze směnečných pohledávek odvolací soud uzavřel, že směnečný závazek je zcela samostatný a oddělený od závazku, na jehož základě vznikl. Závazky (dluhy) zbylé po částečném zastavení exekuce tak lze samostatně vymáhat. Zahájení a vedení exekuce též nebylo zneužitím práva a šikanou povinného.

11. Usnesením ze dne 6. 5. 2021, č. j. 97 EX 1351/19-54, které nabylo právní moci dne 4. 4. 2022, rozhodl soudní exekutor JUDr. K. U. (dále též jen „soudní exekutor“ nebo „K. U.“), že na místo původního oprávněného (banky) vstupuje do exekučního řízení jako jeho právní nástupce S. I. s. r. o. (dále též jen „společnost S“).

II.

Dovolání a vyjádření k němu

12. Proti usnesení odvolacího soudu podal povinný dovolání, jehož přípustnost vymezuje ve smyslu ustanovení § 237 o. s. ř. argumentem, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení právní otázky, která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena, konkrétně otázky:

Uplatní se následek uvedený v § 192 odst. 3 insolvenčního zákona i tehdy, popřel-li dlužník pohledávku pouze při přezkumném jednání, jež se konalo po rozhodnutí o úpadku, které následně zrušil odvolací soud, a nikoli již při přezkumném jednání, jež se konalo po novém rozhodnutí o úpadku v rámci téhož insolvenčního řízení?

13. Dovolatel namítá, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (dovolací důvod dle § 241a odst. 1 o. s. ř.), a požaduje, aby Nejvyšší soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

14. V mezích uplatněného dovolacího důvodu dovolatel s odkazem na „[R 117/2019](#)“ [jde o rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 11. 2018, sen. zn. [29 ICdo 121/2016](#), uveřejněný pod číslem 117/2019 Sb. rozh. obč. (dále jen „R 117/2019“)], namítá, že účinky přihlášky pohledávek oprávněného přetrvaly i poté, co odvolací soud zrušil první rozhodnutí o úpadku dlužníka (a prohlášení konkursu na majetek dlužníka), respektive i poté, co insolvenční soud znovu rozhodl o úpadku dlužníka (a o prohlášení konkursu na jeho majetek). Proto (také) účinky popření pohledávky ve smyslu ustanovení § 192 odst. 3 insolvenčního zákona vyvolalo již popření při prvním přezkumném jednání a dovolatel nemusel opakovat popěrný úkon při novém přezkumném jednání (po novém rozhodnutí o úpadku). Insolvenční zákon též neváže konání přezkumného jednání na právní moc rozhodnutí o úpadku (a prohlášení konkursu); srov. § 190 odst. 2 insolvenčního zákona. V jiném (než jím prosazovaném) právním posouzení věci spatřuje dovolatel popření rovnosti účastníků řízení dle § 18 odst. 1 věty první o. s. ř. a pravidla plynoucího z článku 37 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“).

15. Společnost S (se kterou Nejvyšší soud na základě rozhodnutí označeného v odstavci 11. shora jednal v dovolacím řízení jako s novým oprávněným) ve vyjádření navrhuje dovolání zamítnout. Poukazuje na to, že ač řádně předvolán, nedostavil se povinný (dlužník) k přezkumnému jednání konanému dne 23. 4. 2014. I v důsledku této jeho nečinnosti byla zjištěna pohledávka oprávněného (jeho právního předchůdce), což se následně promítlo v upraveném seznamu přihlášených pohledávek (jenž je řádným exekučním titulem oprávněného). Oprávněný míní, že na tento závěr nemůže mít vliv ani popření pohledávky povinným na prvním přezkumném jednání.

III.

Přípustnost dovolání

16. Pro dovolací řízení je rozhodný občanský soudní řád v aktuálním znění.

17. Dovolání je přípustné podle § 237 o. s. ř., když pro daný případ neplatí žádné z omezení přípustnosti dovolání vypočtených v § 238 o. s. ř. a v posouzení dovoláním předestřené právní otázky jde o věc dovolacím soudem dosud ve všech souvislostech neřešenou.

IV. Důvodnost dovolání

18. Vady řízení, k nimž Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), nejsou dovoláním namítány a ze spisu se nepodávají, Nejvyšší soud se proto - v hranicích právních otázek vymezených dovoláním - zabýval tím, zda je dán dovolací důvod uplatněný dovolatelem, tedy správností právního posouzení věci odvolacím soudem.

19. Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

20. Skutkový stav věci, jak byl zjištěn soudy nižších stupňů, dovoláním nebyl (ani nemohl být) zpochybněn a Nejvyšší soud z něj při dalších úvahách vychází. Pro právní posouzení věci jsou rozhodná následující skutková zjištění (z nichž vyšly oba soudy) a údaje plynoucí z exekučního spisu:

21. Insolvenční řízení na majetek povinného bylo zahájeno insolvenčním návrhem banky ze dne 14. 4. 2010, došlým insolvenčnímu soudu 15. 4. 2010.

22. Usnesením ze dne 25. 10. 2012 (zveřejněným v insolvenčním rejstříku téhož dne), insolvenční soud (mimo jiné) zjistil úpadek povinného (dlužníka) [bod I. výroku], prohlásil konkurs na jeho majetek (bod II. výroku), ustanovil insolvenčního správce (bod III. výroku) a nařídil přezkumné jednání na 12. 12. 2012 (bod VIII. výroku).

23. Banka přihlásila podáním datovaným 20. 11. 2012 do insolvenčního řízení vedeného na majetek dlužníka:

[1] dílčí pohledávku č. 1 v celkové výši 779.359,39 Kč vzešlou ze smlouvy o hypotečním úvěru, kterou s dlužníkem uzavřela 18. 10. 2001,

[2] dílčí pohledávku č. 2 v celkové výši 359.479 Kč vzešlou ze směnky vlastní vystavené dlužníkem 10. 8. 2007,

[3] dílčí pohledávku č. 3 v celkové výši 1.112.999 Kč vzešlou ze směnky vlastní vystavené dlužníkem 7. 2. 2008.

Všechny tyto pohledávky přihlásila banka jako nevykonatelné.

24. Při přezkumném jednání, jež se konalo (po změně termínu stanoveného usnesením insolvenčního soudu z 25. 10. 2012) dne 23. 1. 2013, popřel (prostřednictvím opatrovníka) dílčí pohledávky banky č. 1 až 3 pouze dlužník, a to v plné výši (B-9, B-10).

25. K odvolání dlužníka Vrchní soud v Olomouci usnesením ze dne 30. 1. 2013 (zveřejněným v insolvenčním rejstříku téhož dne), zrušil usnesení insolvenčního soudu z 25. 10. 2012 a věc vrátil insolvenčnímu soudu k dalšímu řízení.

26. Usnesením ze dne 20. 8. 2013 (zveřejněným v insolvenčním rejstříku téhož dne), insolvenční soud (mimo jiné) opět zjistil úpadek povinného (dlužníka) [bod I. výroku], prohlásil konkurs na jeho majetek (bod II. výroku), ustanovil insolvenčního správce (bod III. výroku) a nařídil přezkumné

jednání na 2. 10. 2013 (bod VIII. výroku).

27. K odvolání dlužníka Vrchní soud v Olomouci usnesením ze dne 22. 1. 2014 (zveřejněným v insolvenčním rejstříku dne 23. 1. 2014), mimo jiné potvrdil usnesení insolvenčního soudu ze dne 20. 8. 2013 v bodech I. až III. výroku.

28. K přezkumnému jednání, jež se konalo (po zrušení termínu stanoveného usnesením insolvenčního soudu z 20. 8. 2013) dne 23. 4. 2014, se dlužník nedostavil; dílčí pohledávky banky č. 1 až 3 byly zjištěny v plné výši (B-68, B-70).

29. Usnesením ze dne 5. 2. 2016 (zveřejněným v insolvenčním rejstříku dne 8. 2. 2016), které nabylo právní moci dne 26. 2. 2016, insolvenční soud (mimo jiné) zrušil konkurs na majetek dlužníka z důvodu, že pro uspokojení věřitelů je majetek dlužníka zcela nepostačující (bod I. výroku).

30. Podle výpisu ze seznamu přihlášených pohledávek v insolvenčním řízení vedeném na majetek dlužníka ze dne 17. 7. 2019 (dále jen „výpis ze seznamu přihlášených pohledávek“), vystaveného insolvenčním soudem, byly dílčí pohledávky banky č. 1 až 3 zjištěny v celkové výši 2.260.998,75 Kč; údaj o stanovisku dlužníka je proškrtnut.

31. Exekučním návrhem ze dne 14. 8. 2019 se banka jako oprávněný domáhala vůči povinnému provedení exekuce k uspokojení pohledávky oprávněného ve výši 2.260.998,75 Kč na základě výpisu ze seznamu přihlášených pohledávek coby exekučního titulu (a příslušenství tvořeného náklady oprávněného a náklady exekuce).

32. K žádosti K. U. ze dne 27. 8. 2019 pověřil exekuční soud K. U. dne 9. 9. 2019 provedením exekuce k vymožení předmětné pohledávky.

33. Podáním datovaným 22. 10. 2019 navrhl povinný zastavení exekuce (a do doby, než se tak stane, odklad jejího provedení). Návrh odůvodnil jednak tím, že k 18. 9. 2019 dluží oprávněnému jen 250.426,12 Kč, jednak tím, že zde není exekuční titul. K tomu s odkazem na závěry usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. [20 Cdo 235/2005](#) zdůrazňoval, že v jeho insolvenční věci nebylo vydáno rozvrhové usnesení.

34. Usnesením ze dne 26. 11. 2019, č. j. 97 EX 1351/19-21, soudní exekutor se souhlasem oprávněného (banky) zastavil exekuci vůči povinnému pro částku 722.858,41 Kč (představující pohledávku z hypotečního úvěru ve výši zjištěné (a v tomto rozsahu uhrazené) v insolvenčním řízení vedeném na majetek povinného u insolvenčního soudu.

35. Pro další úvahy Nejvyššího soudu jsou rozhodná následující ustanovení insolvenčního zákona a občanského soudního řádu:

§ 5 (insolvenčního zákona)
Zásady insolvenčního řízení

Insolvenční řízení spočívá zejména na těchto zásadách:

a/ insolvenční řízení musí být vedeno tak, aby žádný z účastníků nebyl nespravedlivě poškozen nebo nedovoleně zvýhodněn a aby se dosáhlo rychlého, hospodárného a co nejvyššího uspokojení věřitelů;

b/ věřitelé, kteří mají podle tohoto zákona zásadně stejné nebo obdobné postavení, mají v insolvenčním řízení rovné možnosti;

c/ nestanoví-li tento zákon jinak, nelze práva věřitele nabytá v dobré víře před zahájením insolvenčního řízení omezit rozhodnutím insolvenčního soudu ani postupem insolvenčního správce;

d/ věřitelé jsou povinni zdržet se jednání, směřujícího k uspokojení jejich pohledávek mimo insolvenční řízení, ledaže to dovoluje zákon.

§ 110 (insolvenčního zákona)

(1) Věřitelé dlužníka jsou od zahájení insolvenčního řízení oprávněni uplatnit v něm své pohledávky přihláškou, a to i v případě, že insolvenční soud ještě nezveřejnil výzvu k podávání přihlášek.

(...)

§ 189 (insolvenčního zákona) Seznam přihlášených pohledávek

(1) Insolvenční správce sestaví seznam přihlášených pohledávek; u pohledávek, které popírá, to výslovně uvede. Do seznamu se nezařazují pohledávky, ke kterým se nepřihlíží, pohledávky vyloučené z uspokojení a další pohledávky, u kterých to stanoví zákon. Zajištění věřitelé se v seznamu uvádějí zvlášť. U každého věřitele musí být uvedeny údaje potřebné k jeho identifikaci a údaje pro posouzení důvodu vzniku, výše a pořadí jeho pohledávky; u zajištěných věřitelů se navíc uvádí důvod a způsob zajištění. V seznamu se zvlášť vyznačí pohledávky vykonatelné.

(2) Účastníci jsou oprávněni u insolvenčního správce nahlédnout do seznamu přihlášených pohledávek a do dokladů, na jejichž základě byl sestaven.

(3) Seznam přihlášených pohledávek zveřejní insolvenční soud v insolvenčním rejstříku nejpozději 15 dnů přede dnem, kdy se o nich má konat přezkumné jednání, a má-li se přezkumné jednání konat do 15 dnů po uplynutí lhůty k přihlášení pohledávek, nejpozději 3 dny přede dnem, kdy se o nich má konat přezkumné jednání. Insolvenční soud dále bez zbytečného odkladu zveřejní v insolvenčním rejstříku každou změnu seznamu přihlášených pohledávek.

§ 190 (insolvenčního zákona) Přezkumné jednání

(1) Přezkoumání přihlášených pohledávek se děje na přezkumném jednání nařízeném insolvenčním soudem.

(2) Termín a místo konání přezkumného jednání určí insolvenční soud v rozhodnutí o úpadku. Dlužníku a insolvenčnímu správci doručí insolvenční soud předvolání k přezkumnému jednání do vlastních rukou, s poučením o nezbytnosti jejich účasti.

(...)

§ 192 (insolvenčního zákona) Popření přihlášených pohledávek

(1) Pravost, výši a pořadí všech přihlášených pohledávek mohou popírat insolvenční správce, dlužník a přihlášení věřitelé; popření pohledávky lze vzít zpět.

(2) Insolvenční správce může při přezkumném jednání změnit stanovisko, které zaujal k jednotlivým pohledávkám v seznamu přihlášených pohledávek.

(3) Není-li dále stanoveno jinak, nemá popření pohledávky dlužníkem vliv na její zjištění; jeho účinkem však vždy je, že pro pohledávku, kterou dlužník popřel co do její pravosti nebo výše, není v rozsahu popření upravený seznam přihlášených pohledávek exekucním titulem.

(4) Věřitel může až do skončení přezkumného jednání, dokud jeho pohledávka není zjištěna, měnit výši přihlašované pohledávky. Jestliže v důsledku této změny není možné přezkoumat přihlášenou pohledávku při nařízeném přezkumném jednání, nařídí insolvenční soud zvláštní přezkumné jednání. Věřitel je však povinen uhradit ostatním věřitelům na jejich žádost náklady, které jim vznikly v souvislosti s jejich účastí na zvláštním přezkumném jednání.

§ 312 (insolvenčního zákona)

(1) Zrušením konkursu zanikají účinky prohlášení konkursu s výjimkou účinků, u kterých je možné jejich navrácení do stavu před prohlášením konkursu. Platnost a účinnost právních úkonů, které byly provedeny během konkursu, tím není dotčena.

(...)

(4) Na základě upraveného seznamu pohledávek lze po zrušení konkursu podat návrh na výkon rozhodnutí nebo exekuci pro zjištěnou neuspokojenou pohledávku, kterou dlužník nepopřel; toto právo se promlčí za 10 let od zrušení konkursu. To neplatí, jde-li o neuspokojenou pohledávku nebo její část, která zaniká podle § 311.

§ 18 (o. s. ř.)

(1) Účastníci mají v občanském soudním řízení rovné postavení. Mají právo jednat před soudem ve své mateřštině. Soud je povinen zajistit jim stejné možnosti k uplatnění jejich práv.

(...)

36. Ve výše uvedené podobě, pro věc rozhodné, platila citovaná ustanovení insolvenčního zákona již v době, kdy insolvenční soud vydal první rozhodnutí o úpadku dlužníka (25. 10. 2012) a do právní moci usnesení o zrušení konkursu na majetek dlužníka (26. 2. 2016) již (s dále uvedenými výjimkami) nedoznala změn. S účinností od 1. 1. 2014, po novele provedené zákonem č. 294/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích, ve znění pozdějších předpisů, doznalo ustanovení § 190 odst. 2 insolvenčního zákona změny jen potud, že na konci odstavce 2 byla doplněna věta: „Není-li dále stanoveno jinak, může se insolvenční správce na své nebezpečí a na své náklady (§ 39 odst. 2) dát zastoupit při přezkumném jednání jinou osobou zapsanou do seznamu insolvenčních správců.“. Toto doplnění však pro další úvahy Nejvyššího soudu význam nemá. Ustanovení § 18 odst. 1 o. s. ř. platí v nezměněné podobě od prvního rozhodnutí o úpadku dlužníka.

37. Ustanovení § 189 insolvenčního zákona ve výše uvedené podobě platilo od rozhodnutí o úpadku dlužníka do 31. 12. 2013. V době od 1. 1. 2014 (po novele provedené zákonem č. 294/2013) do zrušení konkursu na majetek dlužníka (26. 2. 2016) platilo ustanovení § 189 insolvenčního zákona v tomto znění:

§ 189 (insolvenčního zákona) Seznam přihlášených pohledávek

(1) Insolvenční správce sestaví seznam přihlášených pohledávek; u pohledávek, které popírá, to výslovně uvede. Do seznamu se nezařazují pohledávky, ke kterým se nepřihlíží, pohledávky vyloučené z uspokojení a další pohledávky, u kterých to stanoví zákon. Zajištění věřitelé se v seznamu uvádějí zvlášť. U každého věřitele musí být uvedeny údaje potřebné k jeho identifikaci a údaje pro posouzení důvodu vzniku, výše a pořadí jeho pohledávky; u zajištěných věřitelů se navíc uvádí důvod a způsob zajištění. V seznamu se zvlášť vyznačí pohledávky vykonatelné a pohledávky přihlášené jako podmíněné osobami, od kterých může věřitel požadovat plnění podle § 183 odst. 1 a 2.

(2) Seznam přihlášených pohledávek insolvenční správce sestavuje a doplňuje tak, aby jej mohl uzavřít neprodleně po skončení lhůty k podání přihlášek pohledávek a v dostatečném předstihu před termínem konání přezkumného jednání. Účastníci jsou oprávněni u insolvenčního správce nahlédnout do seznamu přihlášených pohledávek a do dokladů, na jejichž základě byl sestaven.

(3) Seznam přihlášených pohledávek zveřejní insolvenční soud v insolvenčním rejstříku nejpozději 15 dnů přede dnem, kdy se o nich má konat přezkumné jednání, a má-li se přezkumné jednání konat do 30 dnů po uplynutí lhůty k přihlášení pohledávek, nejpozději 10 dnů přede dnem, kdy se o nich má konat přezkumné jednání. Insolvenční soud dále bez zbytečného odkladu zveřejní v insolvenčním rejstříku každou změnu seznamu přihlášených pohledávek.

Změny promítnuté v textu ustanovení § 189 insolvenčního zákona s účinností od 1. 1. 2014 (uplatnitelného pro druhé přezkumné jednání) však pro odpověď na položenou otázku nemají samostatný význam.

38. Ve výše ustaveném skutkovém a právním rámci činí Nejvyšší soud k dovoláním otevřené právní otázce následující závěry:

39. Seznam přihlášených pohledávek (srov. § 189 insolvenčního zákona) je veřejnou listinou. Nejde o „rozhodnutí“, proto je nesprávné o něm uvažovat jako o právní skutečnosti, která vytváří „překážku věci pravomocně rozhodnuté“. Seznam přihlášených pohledávek ani tam, kde se stal exekučním titulem pro přihlášenou nevykonatelnou pohledávku, kterou dlužník nepopřel, nepředstavuje překážku, jež by po zrušení konkursu bránila projednání sporu o stejné plnění před orgánem, do jehož pravomoci náleží projednání takové věci (nezakládá překážku věci pravomocně rozhodnuté). Ostatně, exekučním titulem pro přihlášenou pohledávku, kterou dlužník nepopřel, se takový seznam může stát i tehdy, přihlašuje-li věřitel již vykonatelnou pohledávku [lhostejno, zda jde o pohledávku vykonatelnou na základě pravomocného rozhodnutí příslušného orgánu nebo o pohledávku vykonatelnou na základě jiné veřejné listiny (např. notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti)]. Srov. např. [R 117/2019](#) nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 7. 2021, sen. zn. [29 ICdo 129/2020](#), uveřejněné pod číslem 32/2022 Sb. rozh. obč. (dále jen „R 32/2022“).

40. K tomu, aby takovou (veřejnou) listinu bylo možné mít za exekuční titul, musí zákon vymezit předpoklady, za nichž se tak děje (exekuční právo takové listině bez dalšího povahu exekučního titulu nepřiznává). Podmínky, za nichž se (upravený) seznam přihlášených pohledávek stává (coby veřejná listina) exekučním titulem, pozitivně vymezuje i ustanovení § 312 odst. 4 insolvenčního zákona, jež způsobilost upraveného seznamu coby exekučního titulu dále omezuje (vedle požadované absence popření pohledávky dlužníkem) jen na „zjištěnou neuspokojenou“ pohledávku (část pohledávky). O exekuční titul nejde ani tehdy, jestliže pohledávka, kterou dlužník nepopřel, nebyla v insolvenčním řízení zjištěna v důsledku popěrného úkonu uplatněného jinou k tomu oprávněnou osobou (insolvenčním správcem nebo přihlášeným věřitelem). Stejně tak nejde o exekuční titul v rozsahu, v němž dlužník pohledávku uspokojil v průběhu insolvenčního řízení. Srov. shodně usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 11. 2021, sp. zn. [29 Cdo 377/2020](#).

41. Platí rovněž, že popření pohledávky dlužníkem má vždy (i tehdy, bude-li pohledávka v insolvenčním řízení jinak zjištěna) za následek, že v rozsahu popření není upravený seznam přihlášených pohledávek exekučním titulem. Tento zvláštní důsledek popření pohledávky dlužníkem není možné nijak zvrátit; uplatní se i v těch případech, v nichž popěrný úkon dlužníka vyvolá spor o pravost nebo výši pohledávky, v němž věřitel uspěje (§ 201 odst. 1 písm. d/ insolvenčního zákona). Srov. opět [R 117/2019](#) nebo [R 32/2022](#).

42. Samozřejmým předpokladem aplikace závěru formulovaného v předchozím odstavci však je nejen to, že popěrný úkon dlužníka vyvolal účinky předjímané ustanovením § 192 odst. 3 insolvenčního zákona v době, kdy jej dlužník učinil, nýbrž i to, že tyto účinky trvaly i v dalším průběhu insolvenčního řízení.

43. V usnesení ze dne 29. 2. 2016, sen. zn. [29 ICdo 16/2016](#), uveřejněném pod číslem 32/2017 Sb. rozh. obč. (dále jen „R 32/2017“), Nejvyšší soud mimo jiné vysvětlil, že pro insolvenční řízení je charakteristické, že se člení na několik relativně samostatných fází. První, přípravná, fáze začíná podáním insolvenčního návrhu a končí rozhodnutím o úpadku. Druhá fáze začíná rozhodnutím o úpadku a končí rozhodnutím o způsobu řešení úpadku. Tato fáze nemusí probíhat samostatně, ale může (za podmínek § 148 insolvenčního zákona) částečně splývat s první fází. Třetí fází začínající rozhodnutím o způsobu řešení úpadku se provádí přijatý způsob řešení úpadku. Ve čtvrté fázi dochází k vlastnímu rozvržení výtěžku zpeněžení majetkové podstaty mezi věřitele a ukončení insolvenčního řízení.

44. Je-li na základě podaného opravného prostředku (odvolání, dovolání nebo žaloby pro zmatečnost) zrušeno usnesení, jímž insolvenční soud zjistil úpadek dlužníka a věc vrácena insolvenčnímu soudu k dalšímu řízení, pak bez zřetele k tomu, v jaké další fázi (druhé, třetí či čtvrté) se nachází insolvenční řízení k danému okamžiku, se věc opět vrací do první, přípravné, fáze insolvenčního řízení. Rozhodnutí vydaná do té doby v oněch pozdějších fázích insolvenčního řízení jsou v takové situaci zpravidla rušena (bez ohledu na to, zda již jsou v právní moci) formou „závislých výroků“; srov. pro případ, že rozhodnutí o úpadku se odklízí na základě podaného dovolání, např. § 243e odst. 2 větu třetí a čtvrtou o. s. ř. Vedle „závislých“ rozhodnutí insolvenčního soudu zde však jsou (mohou) být i další procesní úkony insolvenčního soudu (jež nemají povahu „rozhodnutí“), nebo procesní úkony jiných (dalších) procesních subjektů (§ 9 insolvenčního zákona), které nemůže soud rušící usnesení, jímž insolvenční soud zjistil úpadek dlužníka, formálně „zrušit“ prostě proto, že tuto pravomoc neměl insolvenční soud v dané fázi insolvenčního řízení ani v době, kdy byly učiněny.

45. Ve vztahu k těmto procesním úkonům si pak lze klást otázku, zda okolnost, že na základě opravného prostředku bylo zrušeno rozhodnutí, jímž se končí první fáze insolvenčního řízení, tedy rozhodnutí o úpadku (a věc vrácena k novému projednání a rozhodnutí do této přípravné fáze insolvenčního řízení), má vliv též na jejich platnost nebo účinnost (zda je nutné je opakovat). K tomu srov. *mutatis mutandis* pro poměry žaloby pro zmatečnost směřující proti rozhodnutí (usnesení) insolvenčního soudu (lhostejno, zda je jím míněn soud prvního stupně nebo odvolací soud) vydanému v insolvenčním řízení, jímž se končí příslušná fáze insolvenčního řízení, ve vztahu ke schůzi věřitelů usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 11. 2020, sen. zn. [29 NSČR 55/2019](#), [29 NSČR 111/2019](#), [29 NSČR 141/2019](#), uveřejněné pod číslem 66/2021 Sb. rozh. obč. a ve vztahu k přezkumnému jednání rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 6. 2022, sen. zn. [29 ICdo 46/2020](#). V prvním z označených rozhodnutí přitom Nejvyšší soud za použití argumentu *a maiori ad minus* připomenul (odkazuje na ustanovení § 226 odst. 2 věty druhé o. s. ř.), že výsledky dosavadního řízení nejsou bez dalšího (s dvěma výslovně uvedenými výjimkami) využitelné ani v případech, kdy je soudní rozhodnutí rušeno (a věc postoupena věcně příslušnému soudu) proto, že v prvním stupni o věci rozhodoval věcně nepřislušný soud [tedy pro existenci tzv. jiné (než zmatečnostní) vady řízení, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci].

46. Pro účely správné odpovědi na dovoláním předestřenou právní otázku je významné pojmenovat i to, jak úzce, nebo naopak jak volně, jsou ty které procesní úkony navázány na určitou fázi insolvenčního řízení, včetně určení, zda by vyvolaly zamýšlené (zákonem předjímané) účinky, před vydáním rozhodnutí, jímž se končí určitá fáze insolvenčního řízení.

47. V této souvislosti je namístě vypořádat se též s dovolatelem namítaným porušením principu rovnosti účastníků (spojovaným v dovolání s ustanovením § 18 odst. 1 o. s. ř. a článkem 37 odst. 3 Listiny).

48. Princip rovnosti účastníků, jenž má v ústavním pořádku České republiky svůj základ v článku 37 odst. 3 Listiny a v článku 96 odst. 1 Ústavy České republiky, je na úrovni zákona realizován také prostřednictvím ustanovení § 18 odst. 1 o. s. ř. Jde o jeden ze základních principů, jimiž je ovládáno soudní řízení, a vyjadřuje skutečnost, že účastníci řízení (strany) musí stát před soudem v rovném postavení, aniž by byla jedna nebo druhá strana jakkoli procesně zvýhodněna. K provedení tohoto principu se ukládá soudu povinnost, aby oběma stranám sporu zajistil stejné možnosti k uplatnění jejich práv. Srov. např. již náleží Ústavního soudu ze dne 13. 11. 2003, sp. zn. [III. ÚS 202/03](#) uveřejněný pod číslem 134/2003 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu (a dostupný též na webových stránkách Ústavního soudu). Takto chápaný princip „rovnosti zbraní“ se ovšem prosazuje (má prosadit) v těch případech, kdy postavení účastníků toho kterého řízení, případně dřívější soudní rozhodnutí v takovém řízení vydané, nepředurčuje k uplatnění toho kterého práva v rámci daného procesního institutu jen některého z účastníků řízení.

49. V insolvenčním řízení se princip rovnosti účastníků ve výše uvedeném pojetí promítá též v textu základních zásad insolvenčního řízení vyjádřených v ustanovení § 5 písm. a/ a b/ insolvenčního zákona. Současně je zjevné, že v poměru věřitel - dlužník nelze vést úvahu na téma dodržení principu rovnosti způsobem, jakým ji předestírá dovolatel, totiž v tom duchu, že přetrvaly-li zrušení rozhodnutí o úpadku účinky přihlášky pohledávky věřitele, pak musí zrušení rozhodnutí o úpadku přetrvat i účinky popření pravosti nebo výše pohledávky dlužníkem.

50. Vymezuje-li ustanovení § 14 odst. 1 insolvenčního zákona jako účastníky insolvenčního řízení dlužníka a věřitele, kteří uplatňují své právo vůči dlužníku, pak je odtud především zjevné, že přihláška pohledávky coby procesní úkon, kterým věřitel uplatňuje uspokojení svých práv v insolvenčním řízení (§ 2 písm. h/ insolvenčního zákona), není procesním nástrojem, na jehož účincích v insolvenčním řízení by mohla nebo měla jakkoli participovat osoba, která se onoho řízení účastní jako dlužník. Srovnání institutu přihlašování pohledávek na straně jedné a institutu popření přihlášených pohledávek na straně druhé z pohledu účinku zrušení rozhodnutí o úpadku (tak, aby jen proto šlo - jak prosazuje dovolatel - o účinek stejný) není možné již proto, že proces přihlašování pohledávek není (oproti procesu jejich popření) závislý na vydání rozhodnutí o úpadku. Jak se podává z ustanovení § 110 insolvenčního zákona věřitelé dlužníka jsou oprávněni uplatnit v insolvenčním řízení vedeném na majetek dlužníka své pohledávky přihláškou již od zahájení insolvenčního řízení (tedy ve smyslu ustanovení § 97 odst. 1 části věty za středníkem insolvenčního zákona ode dne, kdy insolvenční návrh dojde věcně příslušnému soudu), přičemž v insolvenčním řízení zahájeném insolvenčním návrhem věřitele tak insolvenční navrhovatel musí učinit již při podání insolvenčního návrhu (přihlášku pohledávky k němu připojit); srov. § 105 odst. 1 insolvenčního zákona. Rozhodnutí o úpadku (coby rozhodnutí, jímž se končí první fáze insolvenčního řízení a otevírá fáze druhá) má ve vztahu k procesu přihlašování pohledávek jen ten účinek, že (zásadně) vymezuje konečnou (propadnou) lhůtu k jejich podání (srov. § 136 odst. 2 insolvenčního zákona ve spojení s § 173 odst. 1 insolvenčního zákona).

51. Proces přezkoumání pohledávek se od procesu přihlašování pohledávek liší i dobou a procesním rámcem, ve kterém jej lze uskutečnit. Obecně platí, že přezkumné jednání v insolvenčním řízení vedeném podle insolvenčního zákona je zvláštním druhem soudního jednání, jehož cílem a smyslem

je sestavit seznam přihlášených pohledávek, které se považují za zjištěné. V souladu s ustanovením § 189 insolvenčního zákona se provádí podle seznamu přihlášených pohledávek, který obsahuje stanovisko insolvenčního správce ke každé pohledávce (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 7. 2021, sen. zn. [29 ICdo 76/2019](#), nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 5. 2022, sen. zn. [29 NSČR 44/2020](#)).

52. Pouze při přezkumném jednání nařízeném insolvenčním soudem pak v rozhodné době bylo možné účinně přezkoumat přihlášené pohledávky insolvenčních věřitelů; srov. § 190 insolvenčního zákona. Lze doplnit, že pro řešení úpadku konkursem (o něm šlo v dané věci, ve které insolvenční soud s prvním rozhodnutím o úpadku spojil i usnesení o prohlášení konkursu na majetek dlužníka) platí řečené stále; srov. § 190 odst. 1 insolvenčního zákona v aktuálním znění. Přezkumné jednání je spojeno s rozhodnutím o úpadku, neboť je soud nařídí v rozhodnutí, jímž zjišťuje úpadek dlužníka (srov. § 136 odst. 2 a § 190 odst. 2 větu první insolvenčního zákona). Je tedy procesním institutem použitelným až po rozhodnutí o úpadku dlužníka (až pro druhou fázi insolvenčního řízení).

53. Opakování přezkumného jednání pak přichází v úvahu pouze (a právě) tehdy, je-li zrušeno rozhodnutí o úpadku [v takovém případě znovu začíná běžet konečná (propadná) lhůta k přihlašování pohledávek]; srov. shodně opět usnesení Nejvyššího soudu sen. zn. [29 NSČR 44/2020](#). Z hlediska principu „rovnosti zbraní“ vstupuje dlužník, u kterého insolvenční soud spojil s rozhodnutím o úpadku i rozhodnutí o prohlášení konkursu na jeho majetek (§ 148 odst. 1 insolvenčního zákona), do popěrného procesu oslaben již tím, že v takovém případě nemá jeho popěrní pohledávky vliv na její zjištění (srov. § 192 odst. 3 část věty před středníkem insolvenčního zákona). Princip rovnosti účastníků nadaných popěrných právy (dlužníka, insolvenčního správce, jiného přihlášeného věřitele) však jinak zůstává zachován, jelikož požadavek opakovat popěrný úkon při přezkumném jednání, které se konalo po rozhodnutí o úpadku vydaném poté, co první rozhodnutí o úpadku zrušil na základě podaného odvolání odvolací soud, platí pro všechny tyto osoby stejně. Popěrný úkon učiněný při přezkumném jednání, jež se konalo na základě posléze zrušeného rozhodnutí o úpadku, pomíjí (stává se neúčinným) jakmile se stane účinným rozhodnutí, jímž se ruší rozhodnutí o úpadku.

54. Ještě jinak (a pro poměry odvolacího řízení) řečeno, jestliže odvolací soud na základě podaného odvolání zruší rozhodnutí o úpadku dlužníka spojené s prohlášením konkursu na majetek dlužníka a věc vrátí insolvenčnímu soudu k novému projednání a rozhodnutí poté, co již proběhlo přezkumné jednání, při kterém některá z osob nadaných popěrným právy popřela pravost, výši nebo pořadí přihlášené pohledávky, a jestliže insolvenční soud následně opět vydá rozhodnutí o úpadku dlužníka spojené s prohlášením konkursu na majetek dlužníka (§ 148 odst. 1 insolvenčního zákona), nejsou pro další chod insolvenčního řízení využitelné výsledky přezkoumání přihlášených pohledávek provedeného při přezkumném jednání, jež se konalo na základě zrušeného rozhodnutí o úpadku dlužníka; účinky popěrných úkonů učiněných při takovém přezkumném jednání pomíjejí účinností usnesení, jímž odvolací soud zruší rozhodnutí o úpadku dlužníka. To platí i tehdy, jde-li o popěrný úkon dlužníka ve smyslu ustanovení § 192 odst. 3 insolvenčního zákona.

55. Dovolání tak není důvodné.

56. Nejvyšší soud proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), dovolání zamítl (§ 243d odst. 1 písm. a/ o. s. ř.).